

POBITY (178) *part praet pass pf*

pobity (177), **pobit** a. pobity (1).

o jasne.

sg m N pobity (2). ◇ f N pobitą (1), pobit(a) (1). ◇ A pobitą (1). ◇ n N pobit(e) (3). ◇ G pobit(e)go (1). ◇ pl N m pers pobici (74). m an pobici (*cum sb wołowie*) (2). subst pobité (12); -é (1), -(e) (11). ◇ G pobitych (50). ◇ A m pers pobit(e) (15), pobitych (2); -(e) : -ych *LibLeg* (1:2). subst pobité (7); -é (1), -(e) (6). ◇ I m pobitémi (3) *Leop* (2), *KochJez*, pobitymi (3) *BibRadz* (2), *BielKron*; ~ -émi (1), -(e)mi (2). ◇ L pobitych (1).

Składnia dopełnienia sprawcy: pobity od kogo (10), *przez kogo* (1); *od kogo : przez kogo StryjKron* (3:1).

Sł stp s.v. pobić, Cn brak, Linde XVIII w. s.v. pobić.

1. *Zabity (o wielu); occisus Miech, HistAl, PolAnt, Modrz, Vulg; interfectus HistAl, Vulg, PolAnt, Modrz; caesus Mącz, Modrz; prostratus Vulg; perfossus PolAnt; necatus Mącz; interemptus Modrz* (173) :

a. *O ludziach* (162) : *OpecŻyw* 121v; *Iezu* ienżes młodzionki dla ciebie pobite męczenniki fwemi poświęcił. *TarDuch* Bv; á infzych fwieczkich tak flachthy iako y proŃtych niezliczona wielkość pobita *MiechGlab* 16; ktorzy [kupcy] iż Ńkarby byli w ziemię pokryli ktorych Tatarzy żądali, dla tego wŃzytczy z dziecmi y z niewiaŃthami bez żadney lutoŃci byli pobici [*Tartari ... omnes necaverunt, nulli sexui nullique aetati parcentes*]. *MiechGlab* 17, *7, **4v, 16; *LibLeg* 11/161; niektorzy też przychodać do oney rzeki á nie mogąc vciekać przez nię/ od przypadáających nieprzyacioł fą pobić. *HistAl* F4v, D; *KromRozm I* D2; *RejWiz* 82v, 172; *Leop Iudic* 20/13, 1.Reg 31/1, *Esth* 9/12, 16/13, *Ez* 26/15 (8); *BibRadz 2.Reg* 13/33, *Ier* 25/34, *Ez* 21/29; *OrzRozm* G4v *marg*; *Tárquinius* Ńtáry bacząc látá Ńwoie zefzłe/ zyęciá Ńtrapionego walkámi/ Ńyny pobite/ y nieprzyiaźń Ńwoię/ wezbrał Ńie do Kámpániey *BielKron* 107; *Sebáliás* Ńtroił tryumff z onego zwycięŃtwá/ [...] czyniáć nád pobitymi ludźmi krzeŃciańŃkiemi okrućieńŃtwo/ bo im głowy łupili/ głowámi taczáli iáko kulámi. *BielKron* 35, 59v, 83v, [84²], 86v, 147 (25); *Mącz* 362a; *RejAp* CC2, 60, 60v, 93v, 110, 112, 153v; á tákowych było wiele ktorzy ie⁸⁰ naukę kazáli/ á dla prawdy á imieniá KryŃtowego fą pobić. *HistRzym* 110, 59v; *RejPos* 241; *GrzegŃm* 60 [2 r.]; *BielSpr* 43, 44; *WujJud* 134; *BudBib 2.Reg* 13/33; O iáko wiele iefŃt ludzi pobitych zá náŃzey pámięci/ w domu y ná vlicách/ w mieŃcie y ná polu/ ná Ńwiętych y nie Ńwiętych mieyŃcách? *ModrzBaz* 79v, 23v, 49, 81, 142v; *SkarŻyw* 62; *Znáczni* Krzyżacy od Litwy pod Zamkiem *Sisditem* pobici. *StryjKron* 315 *marg*; [*Krzyżacy*] náleźli 30 mężow Ńwoich przez *Dawidá* ŃtároŃtę *GartinŃkiego* pobitych *StryjKron* 316, 370, 532 [2 r.], 717, 777; Więć przed *HetmáńŃki* namiót więźnie przywodzono/ Y korzyŃć z nieprzyacioł pobitych kładźiono. *KochJez* A2v; *OrzJan* 97; *WujNT Apoc* 6/11, 13/15; *SarnStat* 439; A *MáchábeuŃz* gdy zá Ńwe żołnierze pobite modły czynić [...] każe: ná wiátr to puŃzcza/ czyli błáđzi? *SkarKaz* 382a.

pobici czym (8): *Leop Ez* 32/21, 31; *BielKron* 466v; A o drugich grzeŃznikoch á proŃthakoch *ApoŃtoł* powieda/ iż tylko mieczem widzyał ie pobite onego Ńiedzącego ná koniu *RejAp* 164, 162v; Z témi fye potkáć maćie/ álbo áni z temi: Bo ci mieczem pobići dawno leżą w ziemi *KochJez* B2; bárdzo

ich [chrześcijan] wiele v łturmow było pobitych y poránionych/ łtrząłami Pogáńłkimi. *StryjKron* 290; *WujNT Apoc* 19/21.

W połączeniu szeregowym (1): Miserandum in modum milites populi Romani capti, necati, deserti, dissipati sunt, Bárzo mizernie służebny lud ludu Rzimskiego poymány/ pobity/ opułczony y rołprofzony yełt. *Mącz* 224d.

W przeciwstawieniu: »pobici ... zmarli« (1): A stych ktorzi pobiczi a druczcy smarli. Czy ktorzy ich [...] na meyfca swe poslaly albo oyczowye zony dzeczy ych [...] przy wolnołczach niłzi opılżanych sołtali *ZapKości* 1582/32v.

W porównaniach (2): iż lud leżał pobity po ślaku iáko łnopie *BielKron* 399v; Rádin też Zamek náłzy mocny vbieżeli/ Gdzie Niemcy iáko bydło pobici leżeli *StryjKron* 537.

W charakterystycznych połączeniach: pobici mękami, mieczem (6), strzałami; pobici barzo mizernie, bez lutości, marnie, niesłusznie, surowie; pobici dla imienia bożego (Krystowego) (2), dla prawdy, dla stałości, dla wiary; pobici u szturmow; pobici od nieprzyjaciół, od rycerzow; pobici w domu, po drogach, na [jakich] miejscach, w mieście, na polu, na ulicach.

Wyrażenia: »ciała, trupy pobite; ciała pobitych« [szyk 5:3] (4:1;3): porázili náołtátek Troiani Greki/ áz mułiał Agámenon prołić przedłżenia do trzydzyełci dni/ w ktorzych pobite ciála chowáli. *BielKron* 58v, 256v, 361v, 428; *WierKróć* A3v; *SkarŻyw* 542; Y iuz było Mołkiewłkie wołko rozgromioné/ Y polá pobitémi trupy nápełnióne. *KochJez* A2v; Smętna pámiátká: Niobe łkamiála/ Widząc pobitych dziatek łwoich ciála *WisznTr* 25.

»pobite głowy« = zabici (4): Kto kłesłkę może/ kto pobite głowy/ Tey cięłżkiey walki wypowiedzieć łłowy? *KochSz* B3v; *KochPieś* 15; poniewałz tyle nie miał máiętnołci/ żeby włzyłtkie one záplácił pobite głowy. *GórnRozm* Cv; *KmitaSpit* Cv.

»do łmierci pobici« (1): Ad interneconem caesi. Aż do łmiercy pobicy. *Mącz* 243d.

Szeregi: »(częłcią) pobici, (i) (częłcią) poimani« [szyk 1:1] (2): Ták iż przez ty lat pułtorá dwádziesciá tyłiac Niemcow/ Mázurow/ y Polakow od Litwy niewierney było poimánych/ y pobitych *StryjKron* 320, 647. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»pobici a pomordowani« (2): [Prorocy łwięci jego] pobici á pomordowani łá dla they wiary á łtałoci łwoiey *RejPos* 240v, 240v.

»pobici, (i, a) poranieni (a. ranni« [szyk 3:2] (5): yłch wydzely thich volochow poranyonich y pobythich *LibLeg* 11/157; Y wiele ich było rannych/ á drugich też y pobitych [multi quidem vulnerati, quidam autem et prostrati]/ á włlyłscy ini tył podawłly vćiekli *Leop 2.Mach* 4/42; *BibRadz 2.Mach* 4/42; *StryjKron* 290, 315.

»porażeni a pobici« (1): Ciż wnet podawłly tył vćiekáli/ y poráżeni á pobici łá [perculsi sunt ... et corruerunt] od mężow miáłtá Hay *Leop Ios* 7/5.

»pobici i potraceni« (1): W łiodnym [gmachu w raju byli ci]/ kthorzy łá pobici y potraceni mękami *BielKron* 466v.

»utrapieni i pobici« (1): włżedy bywáią vtrapieni y czálem pobici wierni Pánłcy/ y leżą bez pogrzebu po vlicach *RejAp* 93.

αα. *W funkcji rzeczownika (28)* : ze bi bilo tho znych poddanem nałchem zaplaczone ya ko pobythich thak thefz y wnjewolyam pobranich *LibLeg* 11/141v, 11/93v, 157; A co poźrzy pod gorę to mu bárzo łmutnie. Widząc ony pobite *RejWiz* 108v; *Leop* 1.Reg 31/8, *Is* 10/4, *Ier* 9/1, *Ez* 26/15; á dobedą mieczów łwych przeciw Egiptowi/ y nápełnią ziemię pobitymi. *BibRadz Ez* 30/11; *BielKron* 243, 313, 345v; *RejAp* 61; *SkarŻyw* 195; Liczbá zobu łtron pobitych 180000. *StryjKron* 51, 300, 497, 782; Wámi świádczę bogowie/ [...] Wámi pobitych dułze/ trzódo moich dzieći/ Które porwał nie łyty czás/ który włkok leći *GórnTroas* 9; *OrzJan* 41; *WujNT Apoc* 6/9, 18/24; *SkarKazSej* 706a.

pobici czym (1): Tám kxiążetá z pułnocy włfyłcy/ y włfyłcy myłliwcy/ [...] ktorzy łpáli nie obrzezáni z pobitemi mieczem *Leop Ez* 32/30.

W przeciwstawieniu. »pobici... żywi« (1): wyłkoczyli Turcy zá mury łupić pobite á dobijác żywych *BielKron* 315.

W charakterystycznych połączeniach: *pobici mieczem; pobici dla imienia bożego, dla słowa bożego; pobici na placu; pobitych(-e) łupić, (p)łłakać (3); pobitych dusze (2), groby, jękanie, krew.*

Wyrażenie: »ciała pobitych« (1): ále z murow łtrzeláiąc/ wiele Hifzpanow pobili/ mułieli náząd włtępic/ pobrawłzy ciálá pobitych *BielKron* 233v.

Szeregi: »pobici i poimani« (1): Potym wyrozumiawłzy iáko łwiádomy z liczby pobitych y poimánych/ iż nie wiele Niemcow ná Metemburgu/ y Neuwerderze Zamkach zołtáło/ wroćił łię dobywác onych Zamkow *StryjKron* 492.

»umarli i pobici« (1): Będą żywymy vmárly twoy y pobići twoi/ powłtáná *BialKaz* D4v.

α. *O śmierci spowodowanej działaniem sił fizycznych, też głodem (7)* : Lepiey łię tym łtáło co zginęłi [!] od mieczá/ niż tym co poginęłi od głódu/ ábowiem ci wywiedli iáko pobići dlá niedołtátku płodnołci ziemie. *BibRadz Thren* 4/9; y pobite łá w onym trzęsieniu ziemie łiedm tyłięcy imion łudzi *WujNT Apoc* 11/13.

pobici od czego (1): A od tych trzech plág pobita iełt trzecia częłć łudzi *WujNT Apoc* 9/18.

pobici przez co (1): łynowie [*Hioba*] przez vpad domu pobići *BielKron* 27v.

pobici czym (3): Y pobići łá [*krolowie amorejscy*] grádem wielkiem. *BibRadz Ios* 10 arg; *WujNT Apoc* 9/20; Płorunem łtráłznym obrzymy pobite/ [...] Niech kto chce łpiewa *SzarzRyt* D2v.

β. *O śmierci zadanej lub zesłanej przez Boga (6)* : *LubPs Yv marg*; Y będą dnia onego od Páná pobići od iedne^go końcá ziemie áz do drugiego *BibRadz Ier* 25/33; *RejAp* 129v; Łudzie co na przednieyłzy/ łudzie znákomići We włzytkim Izráhelu nagle łá pobići. *KochPs* 116; Iednáł czternałcie tyłięcy łudzi y łiedm łet w gniewie Bołkim pobići łá. *SkarŻyw* 493.

pobici czym (1): Ale y procz te^go/ iednym duchem mogli być pobići [*poterant occidi*]/ przeládowanie ćierpiác od łámych vczynkow łwoich/ y mogli być rozmiotáni przez duchá mocy twoiey. *Leop Sap* 11/21.

b. *O zwierzętach (11)* : *WróbŻolt* I7; Dawamy wam mocno ná przykazanie/ áby włzelki z was nam zgotowál skor/ zwierzát pobitych [*animalium mortuorum*] dobrze opráwnych tyłięc *HistAl* E7, G8; *BibRadz Matth* 22/4; *Mqcz* 282c; *RejPos* 238, 240v marg; Otom obiád moy nágotowál: woły moie y karmne rzeczy łá pobite/ y włzytko gotowo *WujNT Matth* 22/4.

Wyrażenie: »pobite na ofiarę« [szyk 1:1] (2): *Mącz* 494c; To fpráwiwfzy onego bydła ná ofiarę pobitego mięfá/ y ptaki wárzą/ pieką y fmászą/ á fiadłzy zá ftoł iedzą *StryjKron* 160.

Szereg: »pobite a pomordowane« (1): iż ná to powołanie iego wołowie iego/ y ptactwo domowe iego/ pobithe á pomordowane ieft. *RejPos* 240v.

2. *Zwyciężony, pokonany* (5) : Drudzy zaś [*Turcy*] ktorzy do Wołoch vciekli od Stephaná Woiewody Wołofkiego/ [...] pobici fą Roku 1499. *StryjKron* 677.

Szeregi: »pogromiony i pobity« (1): A ták ty dwie woýfká Moškiewfkie wielkie [...] dziwną mocą Bożą y dzielnością Litewfką były rofprufzone/ á drugie ná głowę pogromione y pobite *StryjKron* 772.

»porażony i pobity« (1): ále y tę [*ziemię węgierską*] téż ná głowę poráżoną y pobitą przed oczymá fwémi ná pował widziłz. *OrzJan* 85.

»przemożony i pobity« (1): Sláchtá Mázowiecka zebráli fię z chłopftwem we wsi Długofiedli/ y tám fmiele ná Litwę y Rulfaki vderzyli/ ále gdy fię mężnie potykáli [...]/ od wielkości fą przemożeni y pobići. *StryjKron* 335.

Przen [czym] (1) : Turcy śmieie, Nie mnieýfze fzkody w Polfcze poczynili: Morzem pobići wnetze fzyk zmylili. *KlonKr* F.

3. [*Którego dach pokryty jest gontami, dachówką*: Item, kościoły pobite, cmentarze ogrodzone, ławki porządzone aby były *AktaSynod* III 198.

Wyrażenie: »guntami pobity«: Dach guntami pobity *LustrPłoc* 166.]

4. [*Obity, wyłożony czymś: [w inwentarzu siodlarza:]* 3 siodła pobite, gotowe; 15 siodeł niepobitych, gotowych *InwMieszcz* 1568 nr 144.]

Synonimy: 1. *pogromiony, pomordowany*; 2. *poborzony, pokonany, porażony, zwyciężony*.

Cf [**NIEPOBITY**], **POBIĆ**